

Finansklagenemnda Person

Avgjørelse FinKN 2024-356

29.4.2024

If Skadeforsikring NUF

Ulykke

Fall gjennom åpning i gjerde – promille – grovt uaktsomt – 30 % avkortning – fal. §§ 13-9 og 13-13.

Forsikrede var på vei hjem fra en jobbmiddag, da han falt ned ca. 3-4 meter gjennom en åpning i et gjerde. Åpningen i gjerde var ikke sikret på tidspunktet, men ble senere sikret. Det er uvisst når ulykken fant sted, men forsikrede forlot jobbmiddagen ca. kl. 00:15, og AMK ble varslet kl. 02:44 etter at forsikrede ble funnet av forbipasserende. Ved ankomst sykehuset ble forsikredes promille målt til 2,2. Foretaket avkortet erstatningen med 30 % under henvisning til at forsikrede opptrådte grovt uaktsomt. Saken reiste spørsmål om forsikrede hadde opptrådt grovt uaktsomt, og i så fall om foretaket kunne avkorte i erstatningen med 30 %. Nemnda bemerket at forsikrede hadde utsatt seg selv for en ikke ubetydelig skaderisiko, da han med høy promille beveget seg ut i buskaset med steiner og grus, og bort til åpningen i gjerdet. Nemnda antok at manglende sikring var en medvirkende årsak til fallet og skaden. Etter en samlet vurdering konkluderte nemnda med at forsikrede hadde opptrådt grovt uaktsomt, men at den grove uaktsomheten lå i det nedre sjikt. Avkortningen ble fastsatt til 20 %. Forsikrede ble gitt delvis medhold.

Saksfremstilling

Forsikrede var omfattet av en ulykkesforsikring og en reiseforsikring med ulykkesdekning i foretaket, da han en natt i juli 2022 falt ned fra 3-4 meters høyde.

I ambulansejournal samme dag fremgår at AMK ble varslet "02:44" og at ambulansen kom frem til skadestedet "02:56". Videre er det notert:

Pas funne av 3 forbipasserande jenter. Pasient ligg på asfalt utafor ei parkeringsgarasje. Over garasja er det gangveg med gjerde, men delar av gjerdet er borte.

Ved ankomst ligg pas på bakken. Snøvlete tale, svarar på tilsnakk. Luktat etyl. Når vi skal løfte opp pas, ser vi at pas har stor kul og sårskade hø. side bakhovud. Pas skrik og klagar over smerter i ryggen. Pas har truleg falt 3-4m. (...)

I ambulanserapport, samme dato, fremgår at oppdraget ble iverksatt "03:17" og at ankomst pasient var "03:47". Videre er det notert henholdsvis "Fall 4m rett ned i asfalten trolig" og "Fall sannsynligvis 3-4m".

Forsikrede ble fraktet til sykehus X. hvor det ble avdekket multiple frakturer og kontusjonsblødninger i hode, nakke og rygg, jf. traumenotat, innkomstjournal og journalnotat samme dag. I journalnotat fra akuttmottaket fremgår:

Falltraume

Frisk pasient. Skulle ut for å spise med kollegaer på jobb rundt kl 17, samboer ringte pasienten i natt da han ikke hadde kommet hjem rundt kl 01. Han virket da utafor og fjern, samboer ble bekymret og ringte politiet. Funnet liggende på bakken under en liten gangbro, hull i gjerdet på broa, anslagsvis fall 3-4 m. Uvisst skadetidspunkt. (...) Ankomst [sykehus] kl 0355 (...)

I teamledernotat fra avdeling for anestesi og intensivmedisin, er det notert "*Etanol 2,2*". Forsikrede fikk samme dag innlagt ICP-måler, jf. operasjonsbeskrivelse fra avdeling for nevrokirurgi, og ble ryggoperert for frakturkompleks Th8-10 med en translasjonsskade Th9-10, jf. operasjonsbeskrivelse fra avdeling for ortopedi. I journal fra ortopedisk avdeling 15.7.22, ble funn etter kartlegging beskrevet som "*forenlig med komplett neurologisk skade fra frakturnivå*".

Etter henvendelse fra en venn av forsikrede, opplyste daglig leder i et entreprenørfirma, som også var ansvarsforsikret i foretak B., i e-post 12.7.22; "*Prosjektet var overlevert Byggherre på skadetidspunktet*", og i e-post 13.7.22: "*Vi skulle sette opp midlertidig gjerde, men ønsket ikke å uttale meg mht ansvaret for skaden*".

Skaden ble meldt til foretak B. 14.7.22, under den kollektive ulykkesforsikringen til forsikredes samboer. I skademeldingen til B., opplyste forsikredes samboer:

Vi kjenner ikke til detaljer. Men én bit av gjerdet manglet over et parkeringsanlegg. Han må ha falt gjennom der. Falt 3-4 meter. Stort skadeomfang. Flere brudd i ryggen, brudd i ribben, nakke, hode. (...) Hadde drukket noe i middag med kolleger. Skal ikke ha vært overstadig beruset.

I skademelding til foretaket 15.7.22, ble hendelsen beskrevet slik:

Fall ulykke. [Forsikrede] falt 3 meter ned. Ble påført store hode skader, brudd skader i hodet, store blødning i hodet. 3 brudd i ryggstøtten. Ligget i kunstig koma i 9 døgn. Nå våken, lam i hele underkropp. Ligger fortsatt på intensiv avd på [sykehus X].

Etter tillegsspørsmål fra foretak B. 20.7.22, opplyste forsikredes far:

[Forsikrede] hadde vært ute og spist middag med arbeidskollegaer på kvelden (...).

Ca kl. 00.15, går han fra restauranten til sin jobb, (...) for å hente sine husnøkler som han hadde glemt på jobb.

Han går da den raskeste veien, gjennom dette borettslaget. Ser en sti, som ser ut som ender i en trapp, da det er en åpning i rekkverket. Han snubler i kanten, og faller 3 m ned i asfalten under.

(...)

Forsikrede ble utskrevet til avdeling for ryggmargsskade ved sykehus Y. 29.7.22, jf. epikrise fra avdeling for fysikalsk medisin og rehabilitering, sykehus X.

Foretaket tilskrev politiet for innhenting av dokumenter, jf. e-post av 25.8.22 og 26.8.22, uten at politiet kunne se at det var opprettet sak på forholdet, jf. e-post fra politiet 26.8.22.

Fullmakt til innhenting av journalopplysninger fra fastlege, sykehus X. og Y., ble signert av forsikrede 20.10.22.

Journalopplysninger fra sykehus X. ble sendt til foretaket i brev av 24.11.22.

Foretaket sendte varsel om avkortning som følge av grov uaktsomhet i brev av 1.12.22. I brevet fremgår at foretaket manglet opplysninger fra fastlegen, og at foretaket ville tilskrive sykehus Y. og politiet på ny, for ytterligere opplysninger. Foretaket ba samtidig tilsendt bilder av skadestedet.

I e-post 2.12.22, opplyste politiet at "*Det er ikke opprettet sak på dette forholdet - kun et oppdrag i vår PO-logg*".

I uttalelse fra forsikredes far 23.1.23, ble det gitt en beskrivelse av "*Befaring på ulykkesstedet (dagen etter hendelsen)*". Fra uttalelsen siteres:

(...)

Vi drar til adressen vi hadde fått oppgitt, og så da fort hvor vi tror ulykken har skjedd. Over garasje edkjørselen er det montert et solid rekkverk av stål. En seksjon av dette rekkverket er fjernet. Det er nå en åpning i rekkverket på ca en meter, som ser ut som en åpen port.

Vi gikk videre opp på det platået hvor rekkverket var festet. Der fant vi skruer og fester som var demontert. Og det var en tydelig sti, som førte til åpningen i rekkverket og at denne åpne "porten" i rekkverket ville føre til en trapp som gikk ned til bakkenivå.

Rundt denne stien var det noe grønne busker, området bar tydelig preg av å ikke være stelt på lang tid. Det var grus og små stein rundt buskene, ingen bark eller beplantning ut over de buskene. Opp til dette området var det en lav kant, ca 25 cm. Dette var ikke noen form for hindring. Ikke for en mann på 65 år, og definitivt ikke for en gutt på [...] år, 187 cm høy, sprek og i veldig god fysisk form.

Jeg var tilbake på ulykkesstedet noen dager senere, for å male den nøyaktige høyde på fallet [forsikrede] var utsatt for.

Det var da tydelig at ansvarlige hadde fått kjennskap til ulykken, for nå så området helt annerledes ut. De hadde nå beplantet området, beskåret busker og plantet nytt. De hadde også spredd en mengde bark, på området. Den demonterte seksjon av rekkverket, var selvfølgelig satt tilbake.

Området så nå velstelt, opparbeidet og pent ut.

I *"Rapport fra ulykkessted og omgivelser etter fallulykke"* av 26.1.23 fra forsikredes ene bror, fremgår at åpningen i rekkverket var *"ca. 1m med en fallhøyde på 4m"*, at gesimskanten var ca. 20 cm høy, og at beslaget på gesimskanten var fullt av fotavtrykk. Videre fremgår at det var et støpt trinn foran åpningen i rekkverket, og at dette trinnet og bredden på åpningen kunne tyde på at det var en trapp som førte ned til nivået under. Vedlagt rapporten lå bilder av ulykkesstedet.

I *"Beskrivelse av område for ulykke som skjedde natt til (...) "* 31.1.23, fra en venn av forsikrede, er *"åpningen langs med veggen"* angitt som 60- 80 cm, og at det i enden av passasjen var en ca. 30 cm høy murkant. Innsett i beskrivelsen var også ytterligere bilder.

Forsikrede klaget på foretakets varsel om avkortning i e-post av 1.2.23.

Det er fremlagt en uttalelse fra forsikredes andre bror 9.2.23, og fra forsikredes kollega 10.2.23.

Foretaket avkortet erstatningen med 30 % i e-post av 13.2.23. Forsikrede klaget på avkortningen i e-post av 1.3.23.

Samboers forsikring utbetalte etter hvert full erstatning.

Foretaket opprettholdt sin vurdering om 30 % avkortning i brev av 8.5.23. I brevet ble det antatt at foretak B. ville utbetale erstatning under ansvarsforsikringen, slik at fritidsulykkeforsikringen ikke kom til utbetaling på grunn av regressbestemmelsene i vilkårene. Forsikrede ville derimot få utbetaling under reiseulykkeforsikringen med fradrag av avkortningen.

Klagen ble registrert hos Finansklagenemnda 26.6.23. I klagen opplyste forsikrede at *"[Entreprenør] og [foretak B] har saken til vurdering, men har per i dag ikke erkjent ansvar for personskaden til [forsikrede]"*.

Forsikrede har i det vesentlige anført at han ikke har vært grovt uaktsom og at det derfor ikke er grunnlag for avkortning, jf. NOU 1987:24 s. 78 og Rt-1989-1318. I bakgården til et boligsameie kan man ikke forvente at det er mulig å falle ned flere meter, selv om man befinner seg i et blomsterbed. Murer som er høyere enn 0,5 meter skal etter gjeldende regelverk sikres med rekkverk for å unngå personskader. Selv om det legges til grunn at forsikrede var i et blomsterbed, kan det å være i et blomsterbed i en bakgård til et borettslag ikke anses som noe annet enn en omstendighet som har et utpreget dagligdags og uskyldig preg, jf. RG-2004-768. Også uttalelser fra de som befarte ulykkesstedet kort tid etter fallulykken viser at det var utpreget dagligdags og uskyldig at forsikrede kan ha trodd at stien han fulgte ledet til en snarvei, og at han derfor ikke har vært grovt uaktsom. Beruselsen var ikke den egentlige årsaken til fallulykken. Årsaken til at forsikrede falt ned var manglende sikring/gjerde. Hadde området vært tilstrekkelig sikret hadde forsikrede ikke hatt mulighet til å falle ned. Kollegaen som var på samme arrangement som

forsikrede før fallulykken, oppfattet ikke forsikrede som særlig beruset og/eller i en tilstand som skulle tilsi at han ikke var i stand til å ta vare på seg. Forsikrede tok heller ikke noen bevisst sjanse. Han var i et område hvor han ikke var kjent og var beruset, men ferdes i en bakgård til et borettslag. Nemndas avgjørelse 2015-486, viser ikke at det er grunnlag for avkortning i foreliggende sak. Fallulykken skjedde utelukkende fordi deler av gjerdet på stedet manglet. Foretaket har ikke ført bevis for at fallulykken skjedde som følge av at forsikrede satte seg selv i en risikofylt situasjon ved at han f.eks. forsøkte å klatre over gjerde/eller satt på gjerdet. Det kan ikke legges til grunn at forsikrede burde ha forstått at han var i en risikofylt situasjon, som gjorde at det var behov for økt oppmerksomhet.

For at foretaket skal kunne avkorte er det også krav om årsakssammenheng mellom skyldkravet – den grove uaktsomhet – og skaden. Det er ikke årsakssammenheng mellom forsikrede sin alkoholpåvirkning og fallulykken og avkortning kan derfor ikke skje. Dersom gjerdet hadde vært der, slik det skulle ha vært etter gjeldende reguleringer, så ville ikke forsikrede ha falt ned selv om han var påvirket av alkohol. Dagen etter fallulykken var åpningen i gjerdet sikret, noe som viser at de som var ansvarlig for området var av den oppfatning at stedet forsikrede falt skulle ha vært sikret med gjerde. Foretaket har ikke bevist at forsikrede ville ha falt ned selv om deler av gjerdet ikke var fjernet, og kravet til årsakssammenheng er derfor ikke oppfylt.

Subsidiært er en avkortning på 30 % for mye. Nemndas avgjørelse 2014-538 viser at det ikke kan foretas en avkortning på mer enn maksimalt 20 %. Forsikrede er påført en betydelig større personskade enn personen i 2014-538, og det må anses som klart mer klanderverdig å sitte eller stå på et rekkverk på en terrasse i beruset tilstand, enn å gå i et blomsterbed. Avkortningens virkning for den forsikrede og personer som er økonomisk avhengig av ham vil være et relevant vurderingstema ved vurdering av avkortningens størrelse. Det skal således etter en helhetsvurdering kunne tas sosiale hensyn ved avkortningsvurderingen, se NOU 1983:56 s. 83. Forsikrede er påført en betydelig personskade, er fremdeles fullt ute av arbeid og har to små barn og samboer som han forsørger.

Forsikringsforetaket har i det vesentlige anført at forsikrede opptrådte grovt uaktsomt og at vilkårene for avkortning er oppfylt. I likhet med det som var tilfellet i 2015-486, var risikoen for fall og skade synlig for forsikrede. Forsikrede var betydelig beruset på falltidspunktet, og beveget seg utenfor gangveien, på et grøntområde med felte trær, og bort til murkanten hvor det var fritt fall ned 4 meter. Foretaket fastholder sitt standpunkt om 30 % avkortning.

Finansklagenemnda Persons begrunnelse

Spørsmålet er om forsikrede har opptrådt grovt uaktsomt, og i så fall om foretaket kan avkorte erstatningen med 30 %, jf. fal. § 13-9.

Det følger av fal. § 13-9 første ledd første punktum at foretakets ansvar kan settes ned eller falle bort dersom den forsikrede "grovt uaktsomt" har fremkalt forsikringstilfellet eller økt skadens omfang. Bestemmelsen forutsetter at det må være årsakssammenheng mellom den grove uaktsomheten og forsikringstilfellet eller mellom den grove uaktsomheten og en økning av skadens omfang.

Foretaket kan bare påberope seg ansvarsfrihet etter bestemmelsen dersom det har reklamert uten ugrunnet opphold etter at det ble kjent med de forhold som medfører at reglene kan anvendes, jf. fal. § 13-13.

For at en handling eller unnlatelse skal anses som grovt uaktsom, må det etter rettspraksis foreligge et "markert avvik fra vanlig forsvarlig handlemåte. Det må dreie seg om en opptreden som er sterkt klanderverdig, hvor vedkommende altså er vesentlig mer å klandre enn hvor det er

tale om alminnelig uaktsomhet", jf. Rt-1989-1318 og Rt-2009-6.

Det er foretaket som må sannsynliggjøre at vilkårene for avkortning er oppfylt, og det er i utgangspunktet tilstrekkelig med alminnelig sannsynlighetsovervekt, jf. HR-2016-2579-A (se særlig avsnitt 33). Ved bevisvurderingen tillegger nemnda tidsnære bevis størst vekt.

Nemnda legger til grunn at forsikrede, i tidsrommet fra han forlot jobbarrangementet en natt juli undt kl. 00:15 og til AMK ble varslet kl. 02:44, falt ned fra en høyde på 3-4 meter. Da forsikrede ankom sykehuset ble promillen mål til 2,2 kl. 03:55.

Det er lagt til grunn i praksis at det i utgangspunktet ikke er grovt uaktsomt i seg selv å innta alkohol som medfører promille, men at et slikt inntak innebærer et krav om økt oppmerksomhet i forhold til risikofylte situasjoner, særlig når promillen er høy, jf. blant annet 2015-486 og 2023-662.

I aktuelle sak oppstod skaden da forsikrede falt utenfor kanten av toppen på et garasjeanlegg, gjennom en åpning i et gjerde. Kanten over garasjeporten var sikret med et gjerde, men det var en åpning fra husveggen der forsikrede falt. Området over garasjeanlegget utgjorde bakgården til et boligsameie hvor det var buskas, steiner/grus og tømmerstokk. På motsatt side av husveggen, gikk en gangsti ned langs innkjørselen til garasjen, også denne med gjerde mot innkjørselen til garasjen. Forsikrede var ikke kjent i området og skaden antas å ha inntruffet i tidsrommet mellom kl. 00:15 og kl. 02:44, da AMK ble varslet.

Nemnda kan i utgangspunktet ikke se at det er uaktsomt, og i alle tilfelle ikke grovt uaktsomt, å bevege seg i et område som beskrevet ovenfor. Dette gjelder selv om området ikke fremstod opparbeidet eller innbød til alminnelig ferdsel. Nemnda finner likevel at det å bevege seg i et slikt ulendt terreng som beskrevet, stiller større krav til oppmerksomhet og kroppsbeherskelse, enn f.eks. å bevege seg på en gangsti/fortau. Dette gjelder ikke minst når det er mørkt og man ikke er kjent i området.

Sett hen til opplysningene om at forsikredes promille ved ankomst på sykehuset var målt til 2,2, legger nemnda til grunn at forsikrede på ulykkestidspunktet var ruspåvirket i en slik grad at hans balanse- og vurderingsevne var svekket på grunn av alkoholinntaket, jf. 2010-266. Det forelå videre klare handlingsalternativer, herunder å følge gangstien ned langs innkjørselen til garasjen på motsatt side. Området var sikret med et gjerde langs kanten, noe som i seg selv er et varsel om økt oppmerksomhet dersom man beveger seg tett opp mot gjerdet, eller som i dette tilfellet rundt åpningen i gjerdet.

Grunnen til at forsikrede falt gjennom en åpning i et gjerde er ukjent. I rapporten fra forsikredes far, er det det vist til at det var en tydelig sti som førte til den aktuelle åpningen i rekkverket, og at åpningen så ut som en port som ville føre til en trapp som gikk ned til bakkenivå. Forsikrede har selv anført at han kan ha trodd at stien han fulgte ledet til en snarvei, og at han derfor ikke har vært grovt uaktsom. Nemnda har videre merket seg at forsikrede måtte "forsere" en kant, angitt av forsikredes far, bror og venn, som henholdsvis 25, 20 og 30 cm høy.

Etter en vurdering av fremlagte bilder, kan ikke nemnda se spor av noen tydelig sti eller at området foran åpningen innbød til alminnelig ferdsel. Selv om forsikrede kan ha trodd at åpningen i rekkverket ledet til en trapp, må det etter nemndas syn legges til grunn at det må ha vært synlig for forsikrede da han nærmet seg kanten, at det ikke gikk noen trapp der. Ulykken skjedde på natten, men det var midtsommer og ingen opplysninger om værforhold som tilsier at det uvanlig mørkt den aktuelle natten. Dersom forsikrede likevel gikk gjennom åpningen i den tro at det faktisk var en trapp der, kan nemnda vanskelig se det annerledes enn at forsikrede ikke så seg tilstrekkelig for, før han gikk gjennom åpningen.

Slik saken er opplyst finner nemnda etter en konkret vurdering at forsikrede utsatte seg selv for en ikke ubetydelig skaderisiko, da han med høy promille beveget seg ut i buskaset med steiner og grus, og bort til åpningen i gjerdet. Manglende sikring antas å ha vært en medvirkende årsak til fallet og skaden. Etter en samlet vurdering finner nemnda at forsikrede opptrådte grovt uaktsomt, men at den grove uaktsomheten ligger i det nedre sjikt.

Etter dette er vilkårene for avkortning etter fal. § 13-9 første ledd første punktum oppfylt.

Ved fastsettelse av avkortningens størrelse, skal det etter fal. § 13-9 første ledd tredje punktum legges vekt på "skyldgraden, skadeforløpet, om forsikrede var i selvforskyldt rus, hvilken virkning nedsettelse eller bortfall av foretakets ansvar vil få for den som har krav på forsikringen eller for andre personer som er økonomisk avhengige av ham eller henne og forholdene ellers".

I Rt-2000-1811 fant flertallet (dissens 8-7) at forsikrede (passasjer) hadde opptrådt grovt uaktsomt, da hun ble med på en kjøretur hvor hun visste at føreren av bilen var alkoholpåvirket. Ved vurderingen av avkortningens størrelse la flertallet særlig vekt på at forsikrede ble påført en betydelig og varig legemsskade i ung alder, og at den direkte årsaken til skaden var tredjemanns sterkt klanderverdige forhold. Flertallet kunne derimot ikke se at forsikredes egen selvforskyldte rus kunne tillegges noen vekt, da rusen ikke hadde hatt noen direkte betydning for den kjøring som førte til skaden. Avkortningen i foretakets ansvar ble satt til 30 %.

Foretaket har avkortet erstatningen med 30 %. Det forhold at den grove uaktsomheten ligger i det nedre sjikt, taler for en lav avkortningsprosent. Selv om skaden må anses fremkalt ved forsikredes handlemåte, må det etter nemndas syn som nevnt antas at den manglende sikringen var en medvirkende årsak i skadeforløpet. Forsikrede er i tillegg påført alvorlige personskader og har forsørgeransvar for to små barn. Disse forholdene trekker ytterligere i retning av en lav avkortningsgrad. På bakgrunn av nemndspraksis ved betydelige personskader og momentene nevnt ovenfor, finner nemnda etter en samlet vurdering at avkortningen kan settes til 20 %.

Det bemerkes avslutningsvis at nemnda ikke har noen innsigelser til foretakets tidsbruk, og legger til grunn at foretaket har reklamert i tide, jf. fal. § 13-13.

Avgjørelsen er enstemmig.

Finansklagenemnda Persons konklusjon

Forsikrede gis delvis medhold.

Ved behandlingen deltok Kaja de Vibe Malling (leder), Tonje Giertsen (bransjerepresentant) og Paal Bjønness (forbrukerrepresentant).